

Obchodní zákoník upravuje řadu forem nuceného ukončení účasti menšinových akcionářů v akciové společnosti. Ne všechny tyto formy jsou však zcela bez problémů, a to jak po stránce legislativně-technického zpracování, tak po stránce ústavněprávní.

Dochází-li k nucenému ukončení účasti z důvodu porušení povinnosti akcionářem, není obvykle namítána nepřiměřenost využití některé z forem nuceného ukončení ani se nezpochybňuje oprávněnost tohoto institutu. Zpravidla bývá akceptován také institut snižování základního jmění akciové společnosti na základě losování, a to z toho důvodu, že je zde zachována spravedlnost alespoň v tom smyslu, že jsou si všichni akcionáři rovni & pravděpodobnost vylosování každé akcie je stejná.

Nejkontroverznějším je institut zrušení akciové společnosti s převodem jmění na akcionáře a institut práva výkupu účastnických cenných papírů, a to jak z hlediska ústavnosti, tak z hlediska zpracování v obchodě zákoníku, které se vyznačuje nejednotností a nedůsledností. Z hlediska ústavnosti je vytýkán především způsob stanovení přiměřené a spravedlivé ceny a nedostatečná možnost obrany minoritního akcionáře. V případě zrušení akciové společnosti s převodem jmění na akcionáře dokonce Ústavní soud konstatoval, že tato úprava se z důvodu nedokonalého propojení rejstříkového řízení a řízení o žalobě o neplatnost smlouvy (ve spojení s žalobou o neplatnost usnesení valné hromady) pohybuje na samé hranici ústavnosti.